

Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v. v. i.,
a Středisko společných činností AV ČR, v. v. i.,
srdečně zvou na závěrečnou konferenci k projektu

Mezinárodní korespondenční síť T. G. Masaryka a vznik Československa v roce 1918

21. 10. 2021 9.30–17.00

Akademie věd ČR (Národní 3, Praha), sál č. 108
online přenos: YouTube AV ČR, Facebook AV ČR

T. G. Masaryk.

MINISTERSTVO
KULTURY

Projekt je financován z programu NAKI II Ministerstva kultury ČR.

Program:

9.45

Úvodní slovo zástupce ředitele Masarykova ústavu a Archivu AV ČR, v. v. i.
PhDr. Martin Klečacký, Ph.D.

I. 10.00–12.00

10.00 PhDr. Jana Malínská, Ph.D. (MÚA AV ČR, v. v. i.)

Od autografu k edici korespondence

10.30 prof. Mgr. Vratislav Doubek, Ph.D. (MÚA AV ČR, v. v. i.)

T. G. Masaryk a předválečné Německo

11.00 Dr. Johannes Gleixner (Collegium Carolinum e. V.)

Masarykův korespondenční profil v analýze

II. 13.00–14.30

13.00 PhDr. Vladimír Urbánek, Ph.D., Mgr. Iva Lelková, Ph.D.

(Filosofický ústav AV ČR, v. v. i.)

Možnosti srovnávání raně novověkých korespondenčních souborů v databázi

HIKO pomocí vizualizací

13.30 Ing. Martin Lhoták (Knihovna AV ČR, v. v. i.)

HIKO – vývoj softwaru pro historickou korespondenci a možnosti jeho využití

III. 15.00–17.00

15.00 PhDr. Helena Kokešová, Ph.D. (MÚA AV ČR, v. v. i.)

Korespondence T. G. Masaryk a J. S. Machar: zkušenosti z přípravy edice

**15.30 PhDr. Dagmar Hájková, Ph.D., Mgr. et Mgr. Jitka Jindřišková,
Mgr. Soňa Martinovská, Ph.D., Mgr. Richard Vašek, Ph.D.** (MÚA AV ČR, v. v. i.)

*Možnosti digital humanities na příkladu Masarykovy korespondence s Velkou Británií
a USA*

16.00 PhDr. Bc. Tomáš Gecko, Ph.D. (MÚA AV ČR, v. v. i.)

*Představení korespondenčních sítí TGM digitálnímu světu: možnosti a perspektivy
výzkumu*

Konferenci moderuje **doc. PhDr. Martin Jemelka, Ph.D.**

Anotace příspěvků:

Od autografu k edici korespondence

PhDr. Jana Malínská, Ph.D. (MÚA AV ČR, v. v. i.)

Příspěvek je věnován praktickému procesu zpracování vědecké edice korespondence T. G. Masaryka se zahraničními německojazyčnými partnery v letech 1877–1918, konkrétně kritériím výběru archivů, získávání jednotlivých autografů a jejich editorskému zpracování.

T. G. Masaryk a předválečné Německo

prof. Mgr. Vratislav Doubek, Ph.D. (MÚA AV ČR, v. v. i.)

Příspěvek s využitím shromážděné editované korespondence mezi TGM a zahraničními německojazyčnými partnery naznačí a zhodnotí základní linie kulturních, odborných či politických témat, která vážala Masarykovu pozornost k Německu a vytvářela vztah tohoto česko-rakouského filozofa a politika k sousednímu státu, jenž v očích českých elit tradičně představoval specifický faktor inspirace i rivality.

Masarykův korespondenční profil v analýze

Dr. Johannes Gleixner (Collegium Carolinum e. V.)

Prezentace je věnována výsledkům projektu, zvláště německým korespondenčním partnerům TGM. Existují indicie, že TGM měl překvapivě málo kontaktů v nejbližším akademickém prostředí, zato měl velmi dobré vazby na vědeckou publicistiku. Z toho vyplývají další související otázky: S kým Masaryk nekomunikoval, ačkoli by se to dalo na základě společných zájmů očekávat? A kdo z jeho korespondenčních partnerů navázal podobné kontakty jako on? V ideálním případě může vzniknout kvantitativně podložený korespondenční profil TGM s jeho současníky v Německé říši do roku 1918, který pomůže nahlédnout za strukturu sítě prvních korespondenčních partnerů.

Možnosti srovnávání raně novověkých korespondenčních souborů v databázi HIKO pomocí vizualizací

PhDr. Vladimír Urbánek, Ph.D., Mgr. Iva Lelková, Ph.D. (FLÚ AV ČR, v. v. i.)

Příspěvek je věnován srovnání raně novověkých učeneckých korespondenčních souborů Jana Amose Komenského, Amanda Polana z Polansdorfu, Philippa Jacoba Sachse von Lewenheimb, Jana Marka Marci a pobělohorských učenců. Četnost dochovaných dopisů, ale i způsob zpracování se u jednotlivých souborů liší, přesto lze na nich demonstrovat perspektivy a meze uplatnění nástrojů digital humanities. Pomocí nástrojů digitální vizualizace lze demonstrovat specifika jednotlivých korespondenčních souborů, jejich případné styčné body a překryvy a možnosti pro formulaci nových badatelských otázek.

HIKO – vývoj softwaru pro historickou korespondenci a možnosti jeho využití

Ing. Martin Lhoták (Knihovna AV ČR, v. v. i.)

Příspěvek představí software pro historickou korespondenci HIKO vyvíjený Knihovnou AV ČR ve spolupráci s MÚA AV ČR a FLÚ AV ČR. Tento software, který vzniká jako open source za podpory dotačního programu MK ČR NAKI, slouží k provozování databází historické korespondence na portálu Historická korespondence online <https://historicka-korespondence.cz>. Zájemci o vytváření takové databáze mohou tento software využít jako partneři uvedeného portálu nebo jako samostatně provozovanou aplikaci.

Korespondence T. G. Masaryk a J. S. Machar: zkušenosti z přípravy edice

PhDr. Helena Kokešová, Ph.D. (MÚA AV ČR, v. v. i.)

Příspěvek shrne zkušenosti z přípravy nejrozsáhlejší edice korespondence TGM s jedním adresátem, spisovatelem a politikem J. S. Macharem. Jejich korespondence zahrnuje dlouhé časové období 1893–1932, během něhož si vyměnili 800 dopisů. Jejich obsah osobitě přibližuje dobové události kulturní, politické a společenské ve středoevropském kontextu. Soubor poskytuje jedinečnou možnost zblízka nahlédnout významné období vývoje českých zemí, a to očima mužů, kteří se aktivně podíleli na formování společnosti.

Možnosti digital humanities na příkladu Masarykovy korespondence s Velkou Británií a USA

PhDr. Dagmar Hájková, Ph.D., Mgr. et Mgr. Jitka Jindřišková, Mgr. Soňa Martinovská, Ph.D., Mgr. Richard Vašek, Ph.D. (MÚA AV ČR, v. v. i.)

V rámci řešeného projektu byla shromážděna v podstatě kompletní dostupná korespondence TGM s korespondenty z Velké Británie a reprezentativní vzorek s partnery v USA. Metoda digital humanities umožňuje nahlédnout na Masarykovo budování kontaktů v anglosaských zemích a výsledky porovnat s dosavadní interpretací jeho vazeb. Díky této metodě můžeme upřesnit ohlasy Masarykem artikulovaných témat v jednotlivých zemích i v socioprofesionálních komunitách. Jako samostatný problém lze sledovat vztahy TGM s krajanskými spolky a jejich roli při prosazování vzniku samostatného československého státu.

Představení korespondenčních sítí TGM digitálnímu světu: možnosti a perspektivy výzkumu

PhDr. Bc. Tomáš Gecko, Ph.D. (MÚA AV ČR, v. v. i.)

Cílem příspěvku je prezentovat vybrané digitální nástroje a pracovní postupy využitelné pro síťovou analýzu a prostorovou vizualizaci mezinárodních korespondenčních sítí, a to na příkladu korespondence T. G. Masaryka. Příspěvek bude hledat vazby mezi obsahovým rozměrem korespondenčních jednotek a možnostmi jejich databázového zpracování ústího ve vytvoření standardizovaných sociologických hesel (klíčových slov) kompatibilních s kvantitativním výzkumem v intencích digital humanities. Pozornost se zaměří například na profesní zázemí korespondenčních partnerů T. G. Masaryka, jejich národnost, generační zasazení či genderová specifika, včetně dílčích příkladů prostorové vizualizace.